

Kurz pro výchovné poradce

Právní rámec výkonu poradenské činnosti

Text k předmětu
Školské zákony a vyhlášky
Zákon č. 109/2002 Sb.
Autor: Ing. Vlasta Šormová

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Přehled § 1 - § 15

- § 1 - Účel a působnost školských zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a pro preventivně výchovnou péči
- §§ 2, 3, 4 - Zařízení
- §§ 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 - Diagnostický ústav
- § 12 - Dětský domov
- § 13 - Dětský domov se školou
- § 14 - Výchovný ústav
- § 15 - Společná ustanovení pro zařízení

2

Přehled § 16 - § 19

- § 16 - Preventivně výchovná péče
- § 17 - Středisko
- § 18 - Pracovníci v zařízení nebo ve středisku
- §§ 18a, 19 - Akreditace k oprávnění zjišťovat psychickou způsobilost

3

Přehled § 20 - § 26

- § 20 - Práva a povinnosti dětí umístěných v zařízení
- § 21 - Opatření ve výchově
- § 22 - Oddělená místnost
- Práva a povinnosti ředitele zařízení**
- § 23 - Práva ředitele zařízení
- §§ 24, 25 - Povinnosti ředitele zařízení
- § 26 - Práva a povinnosti osob odpovědných za výchovu vůči zařízení

4

Přehled § 27 - § 40

Úhrada péče, kapesné, osobní dary a věcná pomoc

§ 27, 28, 29, 30 - Úhrada péče

§ 31, 31, 32, 33 - Kapesné, osobní dary a věcná pomoc

§ 34 - Povinná dokumentace

§§ 35, 36, 36a, 37, 38 - Sankce a kontrola

§ 39 - Dozor státního zastupitelství

§§ 40, 40a - Pojištění

§ 42 - Přechodná ustanovení

§ 43 - Zrušovací ustanovení

5

Změna zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů

• V § 46 odst. 1

- větě první se za slova "ústavní výchovu" vkládají slova "**nebo dítě svěřit do péče zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc** (§ 42 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí)"

- a ve větě druhé se za slova "ústavní výchovu" vkládají slova "nebo dítě svěřit do péče zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc".

• V § 46 odst. 2 větě první se za slovo "**péčí**" vkládají slova "**nebo rodinnou péčí v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc**".

6

Změna zákona č. 383/2005 Sb.

• **Změna zákona č. 383/2005 Sb.**, kterým se mění zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

• **Přechodná ustanovení**

7

Zákon č. 109/2002 Sb.

Zákon č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů

se zapracovanými změnami dle nálezu č. 476/2004 Sb.,

- ve znění zákonů č. 562/2004 Sb.,
- č. 563/2004 Sb., č. 383/2005 Sb.,
- č. 112/2006 Sb., č. 189/2008 Sb.,
- č. 274/2008 Sb., č. 7/2009 Sb. a
- č. 41/2009 Sb.

8

HLAVA I - Úvodní ustanovení

§ 1 Účel a působnost školských zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a pro preventivně výchovnou péči

- (1) Ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy (dále jen "zařízení") a ve školských zařízeních pro preventivně výchovnou péči, kterými jsou střediska výchovné péče (dále jen "středisko"), musí být zajištěno základní právo každého dítěte na výchovu a vzdělávání v návaznosti na ústavní principy a mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách, jimiž je Česká republika vázána, vytvářeny podmínky podporující sebedůvěru dítěte, rozvíjející citovou stránku jeho osobnosti a umožňující aktivní účast dítěte ve společnosti. S dítětem musí být zacházeno v zájmu plného a harmonického rozvoje jeho osobnosti s ohledem na potřeby osoby jeho věku.
- (2) Účelem zařízení je zajišťovat nezletilé osobě, 1) a to zpravidla ve věku od 3 do 18 let, případně zletilé osobě do 19 let (dále jen "dítě"), na základě rozhodnutí soudů o ústavní výchově nebo ochranné výchově nebo o předběžném opatření náhradní výchovnou péči v zájmu jeho zdravého vývoje, řádné výchovy a vzdělávání.
- (3) Účelem školských zařízení pro preventivně výchovnou péči je předcházet vzniku a rozvoji negativních projevů chování dítěte nebo narušení jeho zdravého vývoje, zmírňovat nebo odstraňovat příčiny nebo důsledky již vzniklých poruch chování a přispívat ke zdravému osobnostnímu vývoji dítěte.

9

Zařízení

Zařízeními jsou:

- a) diagnostický ústav,
- b) dětský domov,
- c) dětský domov se školou,
- d) výchovný ústav.

10

Zařízení

- Zařízení poskytují péči jinak poskytovanou rodiči nebo jinými osobami, kterým bylo dítě svěřeno do výchovy rozhodnutím příslušného orgánu, (dále jen "osoby odpovědné za výchovu") dětem s nařízenou ústavní výchovou nebo uloženou ochrannou výchovou.
- Zařízení poskytují péči rovněž dětem, u nichž bylo nařízeno předběžné opatření.
- Zařízení poskytují péči rovněž dětem, které nejsou občany České republiky a splňují podmínky stanovené zvláštním zákonem.
- Za tímto účelem se zřizuje zařízení, které může v sobě zahrnovat všechny druhy zařízení.
- Není-li zřízení zařízení z provozních nebo jiných důvodů možné, zřizují se pro děti samostatná oddělení v rámci jednotlivých druhů zařízení.
- Zařízení může poskytovat plné přímé zaopatření zletilé nezaopatřené osobě po ukončení výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy, připravující se na budoucí povolání, nejdéle však do věku 26 let, a to za podmíněk sjednaných ve smlouvě mezi nezaopatřenou osobou a zařízením.

11

Zařízení

Dětem a nezaopatřeným osobám je poskytováno plné přímé zaopatření, a to

- a) stravování, ubytování a ošacení,
- b) učební potřeby a pomůcky,
- c) úhrada nezbytně nutných nákladů na vzdělávání,
- d) úhrada nákladů na zdravotní péči, léčiva a zdravotnické prostředky, které nejsou hrazeny ze zdravotního pojištění, pokud nebyla péče vyžádána zákonnými zástupci dítěte,
- e) kapesné, osobní dary a věcná pomoc při odchodu zletilých ze zařízení,
- f) úhrada nákladů na dopravu do sídla školy.

12

Zařízení

Dětem a nezaopatřeným osobám mohou být dále hrazeny

- potřeby pro využití volného času a rekreaci,
- náklady na kulturní, uměleckou, sportovní a oddechovou činnost,
- náklady na soutěžní akce, rekreace,
- náklady na dopravu k osobám odpovědným za výchovu.

13

Zařízení

V rámci péče o děti jsou jim zajišťovány specifické výchovné a vzdělávací potřeby, a to v odstupňovaném rozsahu pro děti

- samostatné přiměřeně věku,
- samostatné vyžadující občasnou kontrolu,
- vyžadující občasné vedení a stálou kontrolu,
- nesamostatné vyžadující stálé vedení i kontrolu,
- vyžadující soustavnou intenzivní individuální péči.

14

Zařízení

- Pro děti se závažnými poruchami chování, které z těchto důvodů nemohou plnit povinnou školní docházku v jiné škole, zřizovatel zařízení zřizuje školu s odpovídajícími vzdělávacími programy jako součást zařízení.
- Pro děti, které po dokončení povinné školní docházky pro závažné poruchy chování nemohou být zařazeny do jiné školy poskytující střední vzdělávání, zřizovatel zařízení může jako součást zařízení zřídit školu poskytující střední nebo střední odborné vzdělání. Pro děti, které nedosáhly základního vzdělání, zajistí ředitel zařízení příslušný vzdělávací program.
- Pro účely vysvědčení používají školy tiskopisy a razítka s uvedením názvu a adresy školy bez uvedení názvu zařízení.

15

Výchovná skupina

- Základní organizační jednotkou pro práci s dětmi v zařízení je výchovná skupina nebo rodinná skupina.**
- Výchovná skupina** je základní organizační jednotkou v diagnostickém ústavu a ve výchovném ústavu.
Tvoří ji
 - v diagnostickém ústavu nejméně 4 a nejvíce 8 dětí,
 - ve výchovném ústavu nejméně 5 a nejvíce 8 dětí.
- Ve výchovném ústavu lze v jedné budově či ve více budovách v jednom areálu zřídit **nejméně 2 a nejvíce 6 výchovných skupin**. Děti se do výchovných skupin zařazují se zřetelem na jejich výchovné, vzdělávací a zdravotní potřeby.

16

Rodinná skupina

- **Rodinná skupina** je základní organizační jednotkou v dětském domově a v dětském domově se školou. Tvoří ji
 - v dětském domově nejméně 6 a nejvíce 8 dětí,
 - v dětském domově se školou nejméně 5 a nejvíce 8 dětí,
 - zpravidla různého věku a pohlaví.
- Sourozenci se zařazují do jedné rodinné skupiny; výjimečně je možné zařadit je do různých rodinných skupin, zejména z výchovných, vzdělávacích nebo zdravotních důvodů.
- **V dětském domově** lze v jedné budově či ve více budovách v jednom areálu zřídit nejméně 2 a nejvíce 6 rodinných skupin. V dětském domově se školou lze v jedné budově či ve více budovách v jednom areálu zřídit **nejméně 2 a nejvíce 6 rodinných skupin**. Děti se do rodinných skupin zařazují se zřetelem na jejich výchovné, vzdělávací a zdravotní potřeby.
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy může na žádost ředitele nebo zřizovatele zařízení v odůvodněných případech udělit výjimku

17

Diagnostický ústav plní podle potřeb dítěte úkoly

- diagnostické**, spočívající ve vyšetření úrovně dítěte formou pedagogických a psychologických činností,
- vzdělávací**, v jejichž rámci se zjišťuje úroveň dosažených znalostí a dovedností, stanovují a realizují se specifické vzdělávací potřeby v zájmu rozvoje osobnosti dítěte přiměřeně jeho věku, individuálním předpokladům a možnostem,
- terapeutické**, které prostřednictvím pedagogických a psychologických činností směřují k nápravě poruch v sociálních vztazích a v chování dítěte,
- výchovné a sociální**, vztahující se k osobnosti dítěte, k jeho rodinné situaci a nezbytné sociálně-právní ochraně dětí; podle potřeby zprostředkovává zdravotní vyšetření dítěte,
- organizační**, související s umístováním dětí do zařízení v územním obvodu diagnostického ústavu vymezeném ministerstvem, popřípadě i mimo územní obvod; spolupracuje s orgánem sociálně-právní ochrany dětí při přípravě jeho návrhu na nařízení předběžného opatření, které bude vykonáváno v diagnostickém ústavu nebo na návrh diagnostického ústavu v jiném zařízení,
- koordinační**, směřující k prohloubení a sjednocení odborných postupů ostatních zařízení v rámci územního obvodu diagnostického ústavu, k ověřování jejich účelnosti a ke sjednocení součinnosti s orgány státní správy a dalšími osobami, zabývajícími se péčí o děti.

18

Diagnostický ústav

- **Diagnostický ústav** na základě výsledků diagnostických, vzdělávacích, terapeutických, výchovných a sociálních činností, které jsou součástí komplexního vyšetření, zpracovává komplexní diagnostickou zprávu s návrhem specifických výchovných a vzdělávacích potřeb stanovených v zájmu rozvoje osobnosti
- **Diagnostický ústav** písemně sděluje příslušným orgánům sociálně-právní ochrany dětí na základě komplexní zprávy nebo na základě poznatků zařízení údaje o dětech vhodných k osvojení nebo ke svěřeni do pěstounské péče.

19

Diagnostický ústav

- Při přijetí dítěte k pobytu do diagnostického ústavu předkládá orgán sociálně-právní ochrany dětí nebo osoba odpovědná za výchovu
 - **pravomocné rozhodnutí nebo předběžné opatření soudu nebo písemnou žádost o přijetí,**
 - **osobní list, rodný list,**
 - **občanský průkaz nebo v případě cizinců cestovní pas,**
 - **jakož i poslední školní vysvědčení nebo výpis z katalogového listu s vyznačením roku školní docházky.**
 - **Dále předává průkaz zdravotní pojišťovny, očkovací průkaz a lékařský posudek o zdravotní způsobilosti k umístění dítěte do diagnostického ústavu ne starší 3 dnů a písemné vyjádření lékaře o aktuálním zdravotním stavu dítěte.**
- Není-li možno ze závažných důvodů při přijetí dítěte na základě předběžného opatření předložit některé z výše uvedených dokladů, s výjimkou rozhodnutí o předběžném opatření a písemného vyjádření lékaře o aktuálním zdravotním stavu dítěte, zajistí orgán sociálně-právní ochrany dětí jejich předložení bez zbytečného odkladu dodatečně.
- **Pobyt dítěte v diagnostickém ústavu trvá zpravidla 8 týdnů.**

20

Diagnostický ústav

- **V odůvodněných případech** může diagnostický ústav, který byl požádán o přijetí dítěte bez závažných poruch chování, umístit dítě do dětského domova nebo dětského domova se školou na základě osobní dokumentace dítěte bez jeho předchozího pobytu v diagnostickém ústavu; to platí i pro děti, které byly v péči kojeneckého ústavu.
- **Přemístit dítě do jiného dětského domova, dětského domova se školou nebo výchovného ústavu** může jen diagnostický ústav na základě vlastního podnětu nebo odůvodněné písemné žádosti zařízení, v němž je dítě umístěno, nebo zákonných zástupců dítěte, nebo dítěte nebo orgánu sociálně-právní ochrany dětí. Jedná-li se o přemístění mimo územní obvod diagnostického ústavu, je nutný souhlas MŠMT

21

Diagnostický ústav

- **Diagnostický ústav** poskytuje po dobu nezbytně nutnou péči dětem s nařízenou ústavní výchovou nebo uloženou ochrannou výchovou zadrženým na útěku z jiných zařízení, popřípadě z místa pobytu nebo přechodného ubytování nebo z místa podmíněného umístění mimo zařízení.
- **Diagnostický ústav** bezodkladně oznámí přijetí dítěte příslušnému zařízení, které je povinno dítě převzít do 2 dnů od oznámení.
- **Diagnostický ústav** poskytuje nezbytnou péči dětem zadrženým na útěku od osob odpovědných za výchovu, a to na základě rozhodnutí soudu o předběžném opatření.

22

Diagnostický ústav

- **Diagnostický ústav** může poskytovat péči též dětem, o jejichž umístění v důsledku jejich poruch chování požádali zákonní zástupci dítěte. Těmto dětem je poskytována preventivně výchovná péče
- Děti mohou být přijaty v průběhu kalendářního roku tak, aby jejich průměrný měsíční počet odpovídal nejvýše 10 % kapacity diagnostického ústavu. Výjimky může udělit ministerstvo.

23

Diagnostický ústav

- **Diagnostický ústav vede evidenci dětí** umístěných v zařízeních ve svém územním obvodu a vede evidenci volných míst v zařízeních ve svém územním obvodu.
- Diagnostický ústav zajišťuje podle potřeby, nejméně však dvakrát v kalendářním roce, **činnost odborného pracovníka diagnostického ústavu** v zařízeních ve svém územním obvodu za účelem
 - metodického vedení,
 - koordinace
 - a ověřování účelnosti postupu a výsledků výchovné péče.
- **Diagnostický ústav vypracovává pro ministerstvo návrhy potřebných změn** u zařízení umístěných ve svém územním obvodu a upozorňuje ministerstvo na situace vyžadující zásah zřizovatele.

24

Diagnostický ústav

- V diagnostickém ústavu jsou zřizovány nejméně **3 výchovné skupiny pro účely komplexního vyšetření dětí.**
- Se souhlasem ministerstva mohou být v diagnostickém ústavu ustanoveny **výchovné skupiny pro účely dlouhodobé péče o děti**, jimž je nezbytné zajistit dokončení studia, poskytování psychologických nebo speciálně pedagogických služeb nebo jsou známy jiné okolnosti, pro něž není děti vhodné přemístit.
- Ministerstvo může na žádost ředitele diagnostického ústavu v odůvodněných případech udělit výjimku z ustanovení

25

Diagnostický ústav

- **Diagnostické ústavy nebo výchovné skupiny diagnostických ústavů** jsou členěny podle pohlaví nebo podle věku dítěte.
- V diagnostickém ústavu, který není členěn podle pohlaví dítěte, se takto zpravidla nečlení ani výchovná skupina
- Jestliže jsou zařízení rozdělena podle věku dítěte, může diagnostický ústav umístit nebo přemístit dítě do zařízení již v období 3 měsíců před dosažením příslušného věku.
- Pro děti, které ukončily povinnou školní docházku, se jako součást diagnostického ústavu zřizují diagnostické třídy, v nichž je zajišťována příprava dětí na jejich budoucí povolání.
- Třída školy a diagnostická třída se naplňuje do 8 dětí.
- Výjimky může udělit ministerstvo.

26

Dětský domov

- **Do dětského domova, dětského domova se školou a výchovného ústavu** mohou být děti umístěny pouze diagnostickým ústavem, v jehož územním obvodu se dětský domov, dětský domov se školou nebo výchovný ústav nachází
- Umístit dítě do některého z uvedených zařízení v územním obvodu jiného diagnostického ústavu lze po předchozí dohodě diagnostického ústavu, v jehož péči se dítě nachází, s územně příslušným diagnostickým ústavem a orgánem sociálně-právní ochrany dětí, který dítě eviduje.
- **Nedojde-li k dohodě, rozhodne o umístění dítěte do příslušného zařízení ministerstvo** na návrh diagnostického ústavu, v jehož péči se dítě nachází, a s přihlédnutím k vyjádření orgánu sociálně-právní ochrany dětí, který dítě eviduje.

27

Dětský domov

- Dětský domov pečuje o děti podle jejich individuálních potřeb. Ve vztahu k dětem plní zejména **úkoly výchovné, vzdělávací a sociální.**
- Účelem dětského domova je zajišťovat péči o děti s nařízenou ústavní výchovou, které nemají závažné poruchy chování. Tyto děti se vzdělávají ve školách, které nejsou součástí dětského domova.
- **Do dětského domova mohou být umístovány děti ve věku zpravidla od 3 do nejvýše 18 let. Do dětského domova se rovněž umísťují nezletilé matky spolu s jejich dětmi.**

28

Dětský domov se školou

- Účelem dětského domova se školou je zajišťovat péči o děti
 - a) s **nařízenou ústavní výchovou**,
 - mají-li závažné poruchy chování, nebo
 - které pro svou přechodnou nebo trvalou duševní poruchu vyžadují výchovně léčebnou péči, nebo
 - b) s **uloženou ochrannou výchovou**,
 - c) **jsou-li nezletilými matkami a jejich děti**, které nemohou být vzdělávány ve škole, jež není součástí dětského domova se školou.
- Dětské domovy se školou lze zřizovat odděleně nebo se v nich zřizují rodinné skupiny odděleně
- Do dětského domova se školou mohou být umístovány děti zpravidla **od 6 let do ukončení povinné školní docházky**.
- Pokud v průběhu povinné školní docházky pomynuly důvody pro zařazení dítěte do školy zřízené při dětském domově, je dítě na základě žádosti ředitele dětského domova se školou zařazeno do školy, která není součástí dětského domova se školou.
- **Nemůže-li se dítě po ukončení povinné školní docházky pro pokračující závažné poruchy chování vzdělávat ve střední škole mimo zařízení nebo neuzavře-li pracovní právní vztah, je přeřazeno do výchovného ústavu.**

29

Výchovný ústav

- Výchovný ústav **pečuje o děti starší 15 let** se závažnými poruchami chování, u nichž byla nařízena ústavní výchova nebo uložena ochranná výchova. Ve vztahu k dětem plní zejména úkoly výchovné, vzdělávací a sociální.
- Výchovné ústavy se zřizují odděleně pro děti s nařízenou ústavní výchovou a uloženu ochrannou výchovou, popřípadě jako výchovný ústav nebo výchovná skupina, které jsou nezletilými matkami, a jejich děti, nebo pro děti, které vyžadují výchovně léčebnou péči.
- Do výchovného ústavu může být **umístěno i dítě mladší 15 let**, má-li uloženu ochrannou výchovu, a v jeho chování se projevují tak závažné poruchy, že nemůže být umístěno v dětském domově se školou. Výjimečně, v případech zvláště závažných poruch chování, **lze do výchovného ústavu umístit i dítě s nařízenou ústavní výchovou starší 12 let.**

30

Výchovný ústav Audiovizuální systémy

- V zařízeních, ve kterých jsou umístěny děti s uloženu ochrannou výchovou, jsou používány speciální stavebně technické prostředky k zabránění útěku těchto dětí. Na základě rozhodnutí ředitele zařízení je dále možné v těchto zařízeních za účelem zajištění bezpečnosti dětí, zaměstnaných osob a svěřeného majetku využívat audiovizuální systémy.
- **Audiovizuální systémy je možné využívat**
 - a) pro kontrolu okolí budovy či více budov na jednom ohraničeném pozemku,
 - b) pro kontrolu vnitřních prostor zařízení, kam nemají děti přístup,
 - c) pro kontrolu chodeb, místností určených pro zaměstnance zařízení a oddělené místnosti.
- Plány pro využívání audiovizuální techniky včetně rozmístění sledovacích bodů v zařízeních a dále plány rozmístění speciálních stavebně technických prostředků v zařízeních a jejich jednotlivé druhy schvaluje ministerstvo.
- **O umístění a způsobu využívání audiovizuální techniky musí být ředitelem zařízení předem informovány všechny děti umístěné v zařízení a všichni zaměstnanci zařízení.**

31

Preventivně výchovná péče (novela)

- **Preventivně výchovná péče je poskytování speciálně pedagogických a psychologických služeb dětem s rizikem poruch chování či s již rozvinutými projevy poruch chování a negativních jevů v sociálním vývoji, u nichž není nařízena ústavní výchova nebo uložena ochranná výchova, případně zletilým osobám do ukončení středního vzdělávání (klient)**
- **osobám odpovědným za výchovu a pedagogickým pracovníkům a dětem**, u nichž soud rozhodl o zařazení do terapeutického, psychologického nebo jiného vhodného výchovného programu ve středisku výchovné péče

32

Preventivně výchovná péče

- Na poskytování preventivně výchovné péče na základě rozhodnutí soudu o zařazení dítěte do terapeutického, psychologického nebo jiného vhodného výchovného programu ve středisku výchovné péče se užití ustanovení tohoto zákona o poskytování preventivně výchovné péče ostatním dětem obdobně, s těmito odchylkami
 - a) středisko přijme do výchovné péče dítě i bez souhlasu nebo žádosti jeho zákonného zástupce,
 - b) formu preventivně výchovné péče určí soud v rozhodnutí o zařazení dítěte do příslušného výchovného programu,
 - c) smlouva o poskytování stravování a ubytování se neuzavírá; středisko přijme dítě do péče i v případě, že k úhradě nákladů před přijetím dítěte do péče nedojde.
- **Výchovná skupina při poskytování celodenní a internátní služby** může mít nejméně 6 a nejvíce 8 klientů, a to s ohledem na jejich výchovné, vzdělávací nebo zdravotní potřeby.

33

Středisko

- **Středisko poskytuje všestrannou preventivní speciálně pedagogickou péči a psychologickou pomoc** klientům s rizikem či s projevy poruch chování a negativních jevů v sociálním vývoji a dětem propuštěným z ústavní výchovy při jejich integraci do společnosti. Tato péče je zaměřena na odstranění či zmírnění již vzniklých poruch chování a na prevenci vzniku dalších vážnějších výchovných poruch a negativních jevů v sociálním vývoji klientů, pokud u nich nenastal důvod k nařízení ústavní výchovy nebo uložení ochranné výchovy.
- **Středisko poskytuje konzultace, odborné informace a pomoc osobám odpovědným za výchovu, pedagogickým pracovníkům** předškolních zařízení, škol a školských zařízení v oblasti výchovy a vzdělávání dětí s rizikem či s projevy poruch chování a negativních jevů v sociálním vývoji a při jejich integraci do společnosti.
- **Středisko na území své působnosti spolupracuje s pedagogicko-psychologickými poradnami**, v případě klientů se zdravotním postižením i se speciálně pedagogickými centry při poskytování metodické pomoci předškolním zařízením, školám a školským zařízením, a s orgány, které se podílejí na prevenci sociálně patologických jevů a drogových závislostí.

34

Pracovníci v zařízení nebo ve středisku

- Psychická způsobilost se zjišťuje psychologickým vyšetřením.
- **Psychická způsobilost se prokazuje**
 - před vznikem pracovněprávního vztahu k zařízení nebo středisku,
 - za trvání pracovněprávního vztahu k zařízení nebo středisku, a to v případě, že
 - vznikne důvodná pochybnost o tom, zda pedagogický pracovník splňuje podmínku psychické způsobilosti; v takovém případě ředitel zařízení nebo střediska nařídí pedagogickému pracovníkovi podstoupit psychologické vyšetření a k tomu stanoví přiměřenou lhůtu, nebo
 - **posudek o psychologickém vyšetření** pozbude platnosti.
- **Psychologický posudek je platný 7 let** ode dne jeho vydání a je součástí osobního spisu pedagogického pracovníka

35

Psychologický posudek

- V psychologickém posudku se uvádějí tyto údaje:
 - jméno, popřípadě jména, příjmení, akademický titul a datum narození pedagogického pracovníka,
 - závěr psychologického vyšetření, z něhož je patrné, zda pedagogický pracovník je nebo není psychicky způsobilý vykonávat činnost pedagogického pracovníka zařízení nebo střediska,
 - jméno, popřípadě jména, příjmení a akademický titul vyšetřujícího psychologa, jeho vlastnoruční podpis a otisk razítka, číslo akreditace,
 - datum vyhotovení psychologického posudku.
- **Psychologický posudek je možné přezkoumat**

36

Akreditace k oprávnění zjišťovat psychickou způsobilost

- **Psychickou způsobilost může zjišťovat osoba, které byla udělena akreditace k oprávnění zjišťovat psychickou způsobilost podle tohoto zákona.** Žádost o akreditaci může ministerstvu podat osoba, která
 - má specializovanou způsobilost k výkonu povolání klinického psychologa
 - má praxi delší než 7 let, z níž nejméně 5 let v oblasti psychodiagnostiky dospělých
 - byla proškolená ministerstvem k jednotným metodám, technikám a vyhodnocování psychologického vyšetření.
- Splňuje-li osoba žádající o akreditaci, ministerstvo akreditaci udělí.
- Ministerstvo akreditaci odejme, přestane-li akreditovaná osoba splňovat podmínky.
- **Ministerstvo zveřejňuje seznam akreditovaných osob ve Věstníku Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.**

37

Práva a povinnosti dětí umístěných v zařízení

Dítě s nařízenou ústavní výchovou má právo

- na zajištění plného přímého zaopatření
- na rozvíjení tělesných, duševních a citových schopností a sociálních dovedností
- na respektování lidské důstojnosti
- na společné umístění se svými sourozenci, nebrání-li tomu závažné okolnosti ve vývoji a vztazích sourozenců
- na vytváření podmínek pro dosažení vzdělání a pro přípravu na povolání v souladu s jeho schopnostmi, nadáním a potřebami
- na svobodu náboženství, při respektování práv a povinností osob odpovědných za výchovu usměrňovat dítě v míře odpovídající jeho rozumovým schopnostem

38

Práva a povinnosti dětí umístěných v zařízení

Dítě s nařízenou ústavní výchovou má právo

- být seznámeno se svými právy a povinnostmi radit se se svým obhájcem nebo opatrovníkem, ustanoveným pro řízení bez přítomnosti třetích osob, a za tímto účelem přijímat a odesílat korespondenci bez kontroly jejího obsahu,
- účastnit se činností a aktivit zařízení organizovaných v rámci výchovného programu s výjimkou zákazu či omezení v rámci opatření ve výchově, stanovených tímto zákonem,
- obracet se žádostmi, stížnostmi a návrhy na ředitele a pedagogické pracovníky zařízení a požadovat, aby podání adresovaná příslušným státním orgánům, orgánům územní samosprávy a právníkům a fyzickým osobám, jsou-li pověřeny výkonem sociálně-právní ochrany dětí, byla ze zařízení odeslána v následující pracovní den po jejich odevzdání pracovníkům zařízení, a to bez kontroly jejich obsahu; tyto žádosti, stížnosti, návrhy a podání je zařízení povinno evidovat,
- vyjádřit svůj názor na zamýšlená a prováděná opatření, která se ho dotýkají; názorům dítěte musí být věnována patřičná pozornost odpovídající jeho věku a rozumové vyspělosti,

39

Práva a povinnosti dětí umístěných v zařízení

Dítě s nařízenou ústavní výchovou má právo

- požádat o osobní rozhovor a uskutečnit osobní rozhovor s pověřeným zaměstnancem orgánu sociálně-právní ochrany dětí, zaměstnancem České školní inspekce, ministerstva nebo orgánu kraje, a to bez přítomnosti dalších osob
- být hodnoceno a odměňováno a ke svému hodnocení se vyjadřovat
- na informace o stavu svých úspor či pohledávek
- na udržování kontaktu s osobami odpovědnými za výchovu a dalšími blízkými osobami za podmínek stanovených tímto zákonem, a to formou korespondence, telefonických hovorů a osobních návštěv
- přijímat v zařízení s vědomím pedagogického pracovníka návštěvy osob, pokud nedošlo k zákazu nebo omezení v rámci opatření ve výchově stanovených tímto zákonem
- opustit samostatně se souhlasem pedagogického pracovníka zařízení za účelem vycházky, pokud se jedná o dítě starší 7 let věku, pokud nedošlo k zákazu nebo omezení v rámci opatření ve výchově stanovených tímto zákonem

40

Práva a povinnosti dětí umístěných v zařízení

Dítě s nařízenou ústavní výchovou má povinnost

- **dodržovat stanovený pořádek a kázeň**, plnit pokyny a příkazy zaměstnanců zařízení, šetrně zacházet se svěřenými věcmi, nepoškozovat cizí majetek, dodržovat zásady slušného jednání s osobami, s nimiž přichází do styku, v prostorách zařízení a v osobních věcech udržovat pořádek a čistotu a i jinak zachovávat ustanovení vnitřního řádu zařízení,
- **dodržovat předpisy a pokyny k ochraně bezpečnosti a zdraví**, s nimiž bylo řádně seznámeno,
- **hradit ze svých příjmů náklady spojené s přepravou do zařízení**, které neoprávněně opustilo nebo se do něj nevrátilo,
- **poskytnout na výzvu ředitele doklady o svých příjmech**,
- **předat do úschovy na výzvu ředitele předměty ohrožující výchovu, zdraví a bezpečnost**; doba úschovy těchto předmětů nesmí přesáhnout dobu pobytu dítěte v zařízení a při jeho ukončení musí být tyto předměty dítěti nebo osobě odpovědné za výchovu vydány,
- **podrobit se na výzvu ředitele zařízení vyšetření**, zda není ovlivněno alkoholem nebo jinou návykovou látkou. Je-li pro vyšetření třeba odebrat krev, je dítě povinno štrpět, aby mu lékař nebo odborný zdravotnický pracovník odebral krev, pokud to není spojeno s nebezpečím pro jeho zdraví.

41

Práva a povinnosti dětí umístěných v zařízení

- **Dítě s uloženou ochrannou výchovou má všechna práva a povinnosti přiměřeně omezené**
- **Na klienty, kterým je poskytována preventivně výchovná péče jsou práva a povinnosti přiměřeně omezené.**

42

Opatření ve výchově

Za prokázané porušení povinností vymezených tímto zákonem může být dítěti

- odňata výhoda,
- sníženo kapesné v rozsahu stanoveném tímto zákonem,
- s nařízenou ústavní výchovou omezeno nebo zakázáno trávení volného času mimo zařízení v rozsahu stanoveném vnitřním řádem,
- odňata možnost zúčastnit se činnosti nebo akce organizované zařízením nad rámec vnitřního řádu zařízení,
- odňata možnost účastnit se atraktivní činnosti či akce,
- s nařízenou ústavní výchovou zakázány návštěvy, s výjimkou návštěv osob odpovědných za výchovu, osob blízkých a oprávněných zaměstnanců orgánů sociálně-právní ochrany dětí, a to na dobu nejdéle 30 dnů v období následujících 3 měsíců.

43

Opatření ve výchově

- **Opatření lze ukládat podmíněně se zkušební dobou až na 3 měsíce.**
- **Za příkladné úsilí a výsledky při plnění povinností nebo za příkladný čin může být dítěti**
 - prominuto předchozí opatření
 - udělena věcná nebo finanční odměna,
 - zvýšeno kapesné v rozsahu stanoveném tímto zákonem,
 - povolena mimořádná návštěva kulturního zařízení, mimořádná vycházka, mimořádná návštěva nebo přiznána jiná osobní výhoda; dětem s uloženou ochrannou výchovou se mimořádné vycházky a návštěvy povolují pouze za zvláštních podmínek
- **Dítěti s uloženou ochrannou výchovou může být dále v případě dobrých výsledků při plnění povinností**
 - povolena samostatná vycházka mimo zařízení na dobu nejvýše 12 hodin, lze-li mít důvodně za to, že tím nebude ohrožen účel výkonu ochranné výchovy,
 - povoleno přijetí návštěvy jiných osob než osob odpovědných za výchovu, osob blízkých a oprávněných zaměstnanců orgánů sociálně-právní ochrany dětí, není-li to v rozporu s účelem výkonu ochranné výchovy; v odůvodněném případě může být návštěva uskutečněna se zrakovou, případně i sluchovou kontrolou zaměstnancem zařízení.
- Opatření jsou zaznamenávána do osobního spisu dítěte.
- Organizační podrobnosti upraví vnitřní řád.

44

Oddělená místnost

- V zájmu zklidnění agresivního dítěte a stabilizace jeho psychického stavu lze dítě starší 12 let v diagnostickém ústavu, dětském domově se školou nebo výchovném ústavu individuálně umístit do oddělené místnosti, a to na dobu nejdéle 48 hodin v průběhu 1 měsíce.
- Dítě lze v jednotlivém případě umístit do oddělené místnosti nejdéle na 12 hodin nepřetržitě. Účelem je zajistit ochranu zdraví a bezpečnosti dítěte samotného, ostatních dětí či pracovníků zařízení.
- Příkaz k umístění dítěte do oddělené místnosti vydává ředitel zařízení. Po umístění bezodkladně zajistí lékařské vyšetření zaměřené na zjištění příčin agresivity, na jehož základě registrující lékař určí potřebu a četnost lékařských kontrol, popřípadě též potřebu psychologického vyšetření. Příkaz k umístění dítěte je založen do jeho osobního spisu.

45

Oddělená místnost

- **O průběhu pobytu dítěte v oddělené místnosti je vedena dokumentace**, v níž jsou zejména evidovány
 - poznatky o projevech dítěte významných z hlediska zdravotního, psychologického a speciálně pedagogického,
 - záznamy o poskytované péči odborného pracovníka a o činnostech a zjištěních pracovníků pověřených sledováním stavu dítěte,
 - záznamy o provedených vyšetřeních,
 - záznamy o zpětném zapojení dítěte do kolektivu.
- **Oddělená místnost musí mít**
 - plochu nejméně 6 m² a výšku nejméně 2,5 m,
 - přirozené i umělé osvětlení,
 - přirozené větrání,
 - možnost vytápění,
 - vybavení nezbytným nábytkem a lůžkovinami,
 - oddělené sanitární zařízení.

46

Práva a povinnosti ředitele zařízení

- Ředitel zařízení uzavře smlouvu o prodlouženém pobytu v zařízení s nezaopatřenou osobou, připravuje-li se ta osoba soustavně na budoucí povolání i po dosažení zletilosti, a to na základě její žádosti.
- **Ředitel zařízení ukončí pobyt dítěte v zařízení**
 - jestliže soud zrušil ústavní výchovu nebo ochrannou výchovu,
 - dosáhne-li zletilosti, pokud v zařízení dobrovolně nesetrvá do ukončení přípravy na povolání,
 - dosáhne-li věku 19 let, byla-li mu prodloužena ústavní výchova nebo ochranná výchova, pokud v zařízení dobrovolně nesetrvá do ukončení přípravy na povolání,
 - jestliže rozhodnutí soudy o osvojení nebo o svěření dítěte do pěstounské péče nabylo právní moci,
 - po uplynutí 3 měsíců od vykonatelnosti předběžného opatření u dítěte, nebylo-li před uplynutím této doby zahájeno řízení ve věci samé.

47

Práva a povinnosti osob odpovědných za výchovu vůči zařízení

Zákonní zástupci dítěte mají právo

- na informace o dítěti, a to na základě své žádosti,
- vyjadřovat se k návrhu opatření zásadní důležitosti ve vztahu k dítěti, nehrozí-li nebezpečí z prodlení a na informace o provedeném opatření,
- na udržování kontaktu s dítětem, nebrání-li tomu závažné okolnosti ohrožující dítě,
- na poradenskou pomoc zařízení ve věcech výchovné péče o dítě,
- písemně požádat ředitele zařízení o povolení pobytu dítěte u dalších osob

48

Práva a povinnosti osob odpovědných za výchovu vůči zařízení

- **Zákonní zástupci dětí umístěvaných do zařízení na základě rozhodnutí soudu mají zejména povinnost**
 - při předání dítěte do určeného zařízení předat současně dokumentaci
 - zajistit doprovod dítěte mladšího 15 let, popřípadě požádat písemně v této věci o jiný postup,
 - seznámit se s vnitřním řádem zařízení a dodržovat jeho ustanovení,
 - oznámit bezodkladně zařízení podstatné okolnosti pobytu dítěte u nich, týkající se zejména jeho zdraví a výchovy,
 - předat dítěti umístěnému do zařízení na základě jejich žádosti finanční částku jako kapesné ve stanovené výši
 - hradit náklady na zdravotní péči, léčiva a zdravotnické prostředky poskytnuté dítěti, které nejsou hrazeny ze zdravotního pojištění, pokud byly poskytovány na jejich žádost.
- Práva a povinnosti se vztahují i na jiné osoby odpovědné za výchovu.

49

Práva a povinnosti osob odpovědných za výchovu vůči zařízení

- **Rodiče jsou povinni hradit příspěvek na úhradu péče** poskytované dětem a nezaopatřeným osobám v zařízeních. V případě, že dítě nebo nezaopatřená osoba má vlastní pravidelné příjmy, podílí se na hrazení příspěvku. Příspěvek za kalendářní měsíc se určí jako součin příspěvkové základny a příspěvkového koeficientu.
- V případě, že se zařízení vyplácí přídavek na dítě nebo pokud příspěvek hradí dítě nebo nezaopatřená osoba, **činí příspěvková základna**
 - a) 1 000 Kč, jde-li o dítě do 6 let věku,
 - b) 1 150 Kč, jde-li o dítě od 6 do 10 let věku,
 - c) 1 300 Kč, jde-li o dítě od 10 do 15 let věku,
 - d) 1 450 Kč, jde-li o dítě starší 15 let nebo nezaopatřenou osobu
- V případě, že se přídavek na dítě zařízení nevyplácí, zvyšuje se příspěvková základna o součin příslušné částky podle věku dítěte a koeficientu 0,3.

50

Práva a povinnosti osob odpovědných za výchovu vůči zařízení

- Pokud rodič doloží, že jeho příjem nebo příjem společně s ním posuzovaných osob po zaplacení příspěvku bude **nižší než 1,5násobek životního minima**, stanoví se příspěvek v takové výši, aby 1,5násobek životního minima zůstal zachován.
- Pokud by takto stanovený příspěvek byl nižší než 100 Kč, příspěvek se nestanoví.
- Rodiče jsou povinni vždy po uplynutí 6 měsíců od posledního doložení skutečností prokazovat, že splňují podmínky pro snížení nebo prominutí příspěvku, a dále bezodkladně oznamovat každé změny v příjmech, které by mohly mít vliv na výši příspěvku.
- V případě nesplnění těchto povinností se příspěvek odpovídajícím způsobem zvýší, a to od doby, kdy marně uplynula lhůta pro prokázání splnění podmínek, nebo i zpětně od doby, kdy došlo ke změně v příjmech.

51

Kapesné, osobní dary a věcná pomoc

- Dětem a nezaopatřeným osobám, kterým se poskytuje plné přímé zaopatření, náleží kapesné, jehož výše činí za kalendářní měsíc nejvíce
 - a) 45 Kč, jde-li o dítě do 6 let věku,
 - b) 120 Kč, jde-li o dítě od 6 do 10 let věku,
 - c) 210 Kč, jde-li o dítě od 10 do 15 let věku,
 - d) 300 Kč, jde-li o dítě starší 15 let nebo nezaopatřenou osobu,nejméně však dvě třetiny částky
- Za období kratší než 1 měsíc se kapesné stanoví podle počtu dnů, v nichž je dítě v péči zařízení. Denní výše kapesného činí jednu třetinu měsíční výše kapesného. Vypočtená celková částka se zaokrouhlí na desetikoruny směrem nahoru.
- Kapesné dítěti nenáleží za dny, po které je dítě na útěku ze zařízení nebo je ve výkonu vazby nebo ve výkonu trestu odnětí svobody.
- Kapesné se v rámci limitů rozlišuje v jednotlivých případech podle výchovných hledisek stanovených vnitřním řádem zařízení.

52

Povinná dokumentace

Zařízení vedou tuto dokumentaci:

- vnitřní řád zařízení obsahující zejména pravidla pro hodnocení a odměňování dětí, práva a povinnosti dětí, osob odpovědných za výchovu a pracovníků zařízení, denní a týdenní program, pravidla pro organizaci návštěv, zdravotního ošetření a pro přijímání, přemísťování a propouštění dětí, pravidla dětské spolusprávy a u diagnostických ústavů provoz záchytného pracoviště,
- roční plán výchovně vzdělávací činnosti,
- týdenní programy výchovně vzdělávací činnosti,
- jednací protokol,
- osobní dokumentaci dětí včetně záznamů o stavu dětí vedených odbornými pracovníky zařízení a programu rozvoje osobnosti a písemných žádostí osob odpovědných za výchovu o povolení pobytu,
- dokumentaci o umístění a průběhu pobytu dítěte v oddělené místnosti,
- dokumentaci o umístění a průběhu pobytu dítěte zadrženého na útěku,
- knihu denní evidence zařízení,
- knihu úředních návštěv,
- knihu ostatních návštěv, včetně evidence návštěv osob odpovědných za výchovu.